

Şavkar Altınel'i 90'lı yılların başından beri takip ederim. İlk kitabı 'Kraliçe Viktorya'nın Düşü' 1991 'de yayımlandığında o 38 yaşındaydı, ben ise henüz 26 yaşındaydım. Am' ne tesadüf ki ikimizin de ilk kitabı aynı yıl yayımlanmıştı. İlk kitabı 38 yaşındayken yayımlanmıştı ama o 19 yaşından bu yana yurt dışında, ağırlıklı olarak da İngiltere'de yaşıyordu. (O 'ortaya çıktığında' İngiltere'de yaşayıp da Türkiye'de yeni yayımlamaya başlamış isimlerden biri de Yahudi asıllı Roni Margulies idi. Roni çoğunlukla azınlık sorunları üzerine yazıyor, şiirleri de, tıpkı Şavkar Altınel gibi 'narrative şiir' (anlatımcı şiir) geleneğini takip ediyordu ki bu şiirin kaynağı ve ağırlıklı olarak sürdürüldüğü yer İngiliz şiiriydi. Ben en başından beri, her ikisini de çok ciddiye almıyorum olsam da, hislerim Şavkar Altınel tarafına kayıyordu. Zira Altınel'i daha hakikatli bulurken Margulies'in daha çok tribünlere oynadığını ve piyasaya göz kırptığını hissediyordum. Altınel herr zaman için bana daha hakikatli ve samimi geliyordu.) İlk kitabı, doğal olarak, İngiliz şiir geleneğinin ana damarlarından biri olan 'narrative şiir' anlayışı doğrultusunda yazılmıştı. Ben ise bu şiir anlayışına uzak olduğumdan –ki bu anlayış Türk şiirinde kendisine pek bir yer bulamamıştır, bizim şiir geleneğimize dahil değildir denilebilir- bazıları sevmiş olmama rağmen bu şiiri zayıf, ülkemizde karşılığı olmayan ve yabancı kökenli olarak görmüştüm. Bu yüzden de pek kaale almamıştım. Ama yine

BU ÇAĞ OSMAN ÇAKMAKÇI

Hakikatli, münzevi ve 'expat'

de dikkatimi çekmişti. (Bunun nedeni belki de şairin bu şiiri yazarken hakikatli ve yaşantısından fıskırtan bir şair olarak değerlendirmiş ve hissetmiş olmamdı. Margulies'de ise bu hakikatliliğin izi bile yoktu. Margulies ideolojik bir şiir yazmıştı, hem de hesaplı kitaplı bir biçimde.)

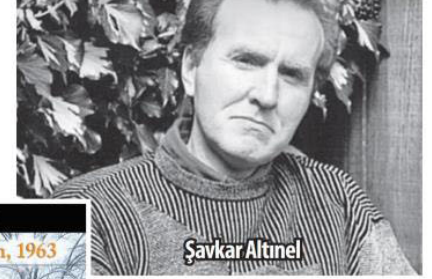
Altınel için neden hakikatli bir şairdir diyorum? Şundan: O, kimi diğer yurt dışında yaşayan Türk şairleri gibi sanki hala ülkemizde yaşıyormuş da burada yazıyormuş gibi yazmadı; yurt dışında yaşayan bir şair gibi hakikatli bir ruh hali ve yalnızlığı hatta münzeviliği içinde yazdı. Bu bakımdan sahibidir. (Diğer şairler gibi derken kimleri mi kast ediyorum: Örneğin yıllarca Almanya'da yaşamış, hatta orada dergi çıkarmış –ama o dergi de buradaki şiir ile yarıştırdı- yeteneği çok kuşkululu Gültekin Emre, ya da uzun yıllar İsveç'te yaşamış Özkan Mert bunlardan ikisi. Hatta öyle ki Nâzım bile Sovyetler Birliği'nde yaşarken Türkiye'de yazdığı şiiri hâlâ ülkemizde yaşıyormuş gibi sürdürdü. SSCB'de

yaşıyor olması onun şiirine –dolaylı ya da dolaysız- bir etkide bulunmadı. Bu bakımdan bu şairler şizofreniktir; içinde yaşadıkları toplumsal koşullardan kopuk, ilişkisiz şiirler yazmışlardır.) Altınel belki de ülkemizin ilk 'expat' şairidir. 'Expat' derken şu ya da bu nedenle yurdumun dışında başka bir ülkede yaşamak durumunda kalmış kişilerden söz ediyorum. Bu anlamda Amerika'da yaşamış olan Nabokov, Thomas Mann gibi romancılar ya da Adorno, Horkheimer vs gibi düşünürler birer expat'tırlar. Expat'ın sözlüklerdeki anlamı 'gurbetçi'dir ama ne yazık ki gurbetçi sözcüğü bu durumu tam olarak karşılayamıyor. Belki de şöyle demeli: Hayatını belli bir aşamadan sonra vatanının dışında yaşamak durumunda kalanlar ve yaşadıkları bu yabancı ülkenin koşulları ve gerçekliği içinde yazıp düşünenlerdir 'expat'lar.

Tabii ki durup dururken yazmıyorum Şavkar Altınel hakkında. Onun hakkında uzun bir süredir yazmak istememe karşın nereden tutacağımı kestiremiyordum. Ne var ki, nihayet,

onu yayımlamaktan hiç vazgeçmeyen, iyi ki de hiç vazgeçmemiş olan Yapı Kredi Yayınlarından çıkan en son kitabı 'Wisconsin, 1963' bu yazıyı yazmamı tetikledi. Bu kitapla birlikte uzun süredir takip ettiğim ve her yayımlanan kitabıyla birlikte ilk değerlendirmemin ne kadar da doğru olduğunu (belki de hislerimin demeliyim) gördüğüm Şavkar Altınel şiirindeki hakikatliliği, yaşayışındaki samimiyeti ve doğrudanlığı ile beni gerçekten de çok etkiledi. Çok az yazmasına karşın (sadece dört şiir kitabı) her şiir kitabında en baştaki tavırını derinleştirip zenginleştiren, sadece Türk şiirinde değil dünya şiirinde de kendi yerini belirginleştiren, şiir ve şiir düşüncesini samimiyetle ve ciddiyetle geliştiren şair için şiir kendisiyle yüzleşme, hesaplaşma, bu dünyada yer bulma çabası ve insanlarla konuşmaya yeltenişti. Bu öyle üst perdeden konuşma da değil, aksine eşit düzeyde, hakikatli ve içtenlikli bir konuşma çabasıdır.

Sözünü ettiğim yeni kitabıyla, ağırlıklı olarak Philip Larkin'den etkilenildiğini düşündüğüm Altınel'in, aslında benim de çok sevdiğim ve çok çok önemli bulduğum ve Amerikalı itirafçı şairlerin başlangıcında yer alan Robert Lowell ile olan şiirsel alışveriş içinde bulunduğu, hatta onun bütünüyle

yaşantılarından kaynaklanan şiirinden çok ama çok etkilenildiğini öğrenince şaşırmadım desem yalan olur. Ama bu kitabı okuduktan sonra şiirlerine yeniden baktığımda Altınel'in şiirindeki yalnızlığın aslında şiirsellik karşı sert bir başkaldırı olup ama yine de kendine özgü bir şiir geliştirme uğraşının

bir yansıması olduğunu fark ettim; ki yaşantı şiiri boydan boya parçalayan keskin bir bıçaktır ve çok kan akıtır. Bu akan kan da yaşamsallık göstergesidir.

Şöyle bitireyim: Yıllar yılı kendi şiir kozasını örüp bundan bir milim bile taviz vermeyen, şiir ile ilişkisindeki sahibiliği hiç savsaklamayan, yaşamını ve düşüncesini yaşamından doğuran bu 'expat' şair ancak yetmiş yaşında kendisini görünür kılmış ve Türk şiirinde kendine ait bir yer olduğunu ispat etmiştir. Altınel artık Türk şiirinin kabul görmüş ve yerini bulmuş gerçek şairlerinden biridir. Şiiri aracılığıyla yaşadığı hakikatli içsel yolculuk onu varması gereken hakikatli yere ulaştırmıştır.